

"THE GLOW"

Slovene fortnightly
newspaper in Australia
121 Queen St., Woollahra
N.S.W.
Phone: FB 1085

JULY 25, 1958

Registered at the G.P.O. Sydney
for transmission by post as a
periodical.

BLIŽNJI VZHOD V PLAMENIH

Beirut, 15. julija — Več kot 5.000 ameriških elitnih vojakov (marines) se je izkrcalo danes v Libanonu.

Amerika je poslala svoje čete na prošnjo libanonskega predsednika Chamouna.

ZDA so obvestile OZN o izkrcanju v Libanonu na izrednem zasedanju Varnostnega sveta.

Mornarica ZDA je naznanila, da se je izkrcanje izvršilo brez odpora, pod zaščito 27.000 tonske letalonosilke "Essex".

Predsednik Eisenhower je izjavil v Beli hiši:

"Včeraj zjutraj sem prejel od libanonskega predsednika Chamouna nujno prošnjo, da bi ZDA poslale nekaj svojih

čet v Libanon in tako pomagale vzdrževati red ter obenem pokazale, da jim je neodvisnost in svoboda Libanona pri srcu."

REVOLUCIJA V IRAKU

Teheran, 17. julija (DMMC)

Cez 200 vidnih politikov in bogatih trgovcev je bilo ubitih med prvimi dnevi revolucije v Iraku.

Revolucionarji so ubili kralja Feisala in njegovega strica Abdula Illaha, ki je bil prestolonaslednik.

Ubit je tudi ministrski predsednik Nuri.

Uporniki so zažgali in oropali britansko ambasado. Abasador z družino je pobegnil s

pomočjo prijateljskih iraških vojakov, vendar so uporniki ubili britanskega vojnega atašea.

ZRTVE V JUGOSLAVIJI

Beograd, 21. julija — 23 ljudi je bilo ubitih, deset pa težko ranjenih, ko se je dogodila eksplozija pri gradnji hidro-centrale 125 milj od Beograda.

OZN proti intervenciji

New York, 17. julija —

Tajnik OZN Hammarskjöld je včeraj odbil predlog ZDA za mednarodno policijo v Libanonu. Dejal je, da so opazovalci OZN dovoljni, da preprečijo tihotapljenje orožja v Libanonu.

ZDA so predlagale, da OZN pošlje v Libanon svojo vojsko, ki bo zamenjala ameriške čete.

Pred tednom dni je bil Hammarskjöld namenjen odstopiti kot tajnik OZN, če bi ZDA ali Velika Britanija intervenirale v Libanonu.

Adel Aseeran, predsednik libanonskega parlamenta, je protestiral pri OZN zaradi a-

meriškega izkrcanja v Libanonu. Dejal je, da je akcija naperjena proti miru. Zahteval je, da se ameriške čete takoj umaknejo. Izjavil je, da libanonski predsednik (Chamoun) ni imel pravice prositi za ameriške čete. Edina oblast, ki za- stopa ljudstvo, je parlament.

RDECI IN OPIJ

New York, 21. julija —

Mafija kontrabandi opij iz komunističnih dežel v ZDA in Zapadno Evropo. Komunistični režimi si tako pridobivajo potrebne devize z Zapada.

London, 19. julija (TSS) — S.S.S.R., Rdeča Kitajska in Združena arabska republika grozijo Veliki Britaniji in ZDA, če bodo nadaljevale z ojačevanjem svojih vojaških sil v Libanonu in Jordanu.

Velika Britanija, ki ima sedaj v Jordaniji že čez 2.000 padalcev, se je odzvala prošnji jordanskega kralja Husseina, ki je zaprosil za britanske čete.

Sovjeti so izjavili med drugim tudi naslednje:

"Prebivalstvo sovjetske azijske centralne republike ne bo ostalo ravnodušno spričo usode, ki je doletela žrtve tuje oborožene intervencije."

S tem Sovjetska zveza namiguje na intervencijo sovjetskih muslimanov.

London, 17. julija —

Eden iz vrhovne trojice v današnjem Iraku, polkovnik Khalid Al Naquishbandi, je obiskal Veliko Britanijo pred tremi tedni in bil sprejet z velikimi častmi. Bil je vladin gost.

Več kot 150 oficirjev v Iraku ima britansko vojaško solo. Skoraj vsi ti so stopili na stran upornikov.

TURCIJA: Ameriške čete izkrcane pri Adani.

JORDANIJA: Britanske čete prispele na prošnjo jordanskega kralja.

EGIPT: Amerika je svarila Združeno arabsko republiko pred napadanjem čet ZDA v Libanonu.

S.S.S.R.: Egiptski predsednik polkovnik Nasser, ki je imel v Moskvi tajne razgovore s Kruščevom, je izjavil, da je sestanek ustvaril popoln sporazum. 100.000 demonstrantov je v Moskvi napadlo ameriško ambasado.

SIRIJA: Nasser, ki e prispel iz Moskve, je dejal, da se bodo Arabci borili, če Zapad hoče vojno.

ZDRUZENI NARODI: S.S.S.R. je zopet postavila svoj "veto" v Varnostnem svetu, ko je Amerika predlagala uporabo policije OZN. ZDA bodo ponovno poizkusale uveljaviti predlog v Glavni skupščini.

LIBIJA: Tri britanske bojne ladje s 700 padalci in pehoto so se izkrcale v Libiji ter preprečile državni udar, ki ga je pripravljala predsednik Nasser. meji.

IZRAEL: Mobilizacija in razporejanje čet

ZA SKRAJSANJE DELOVNEGA TEDNA V ZDRUZENIH DRZAVAH SEVERNE AMERIKE. — Med vlado in delavsko sindikalno organizacijo se že dalj časa vodi razgovori za uvedbo 4

dnevnega delovnega tedna. Tako bi imeli delavci tedensko proste tri dneve. Razgovori so zelo resni in izgleda, da posebej delavci avtomobilske industrije ne bodo popustili v tej zadevi.

O PETROLEJU, ARABCIH IN RDEČIH

Ameriške Zedinjene države so končno zaropotale. Težko bi bilo prerokovati, koliko časa bo trajalo njihovo ropotanje ali kako slavno ali neslavno bo končalo. Dejstvo je, da je to prvi odločen ukrep njihove sedanje uprave in vsiljuje se nam vprašanje, kaj je nenadoma podžgalo neodločne in senilne krmarje Zedinjenih držav k tako energičnemu in tvegane mu koraku.

Ali so se jim kot zaščitnikom svobode zasmilili arabski narodiči v nevarnosti pred svojimi krepkejšimi brati? Ali pa jim je bilo morda dovolj izzivanja s strani Sovjetske zveze, ki jim že dolga leta izmika vazne položaje na političnem, strateškem, znanstvenem in celo ekonomskem področju, ne toliko zaradi svoje spretnosti, kakor zaradi naravnost čudovite zapadne nespretnosti.

S prvim vprašanjem se nam ni treba ukvarjati, ker vemo, da v mednarodni politiki danes ni več sentimentalnosti, pa tudi izkušnje zadnjih let nam kažejo, da se Zedinjene države potegujejo za svobodo narodov iz prav istega razloga, kot jih Sovjetska zveza podjarmlja — v korist svojih političnih ciljev in svoje lastne varnosti.

Tudi drugo možnost moramo zanikati zaradi dovolj jasnega dejstva, da ameriški ukrep poslednjih dni ni naperjen proti Sovjetski zvezi, ampak proti rastočemu arabskemu nacionalizmu, ki ga trenutno organizira in usmerja predsednik Nasser.

Res je, da imajo pri ho-

"ŽAR"

Slovenski polmesečnik
v Avstraliji

Urednik: Ljenko Urbančič
Podurednica:
Vlasta Cergol

★

Izdaja "Zarov" konzorcij
List izhaja vsakega 10. in
25. v mesecu

Naročnina 24/- za 24 števil

—o—

121 Queen Street
WOOLLAHRA (N.S.W.)
Tel.: FB 1085

—o—

Editor: Ljenko Urbanchich

Printed by "Italprint"
4 Denby St., Marrickville,
Sydney, N.S.W.

matijah na Srednjem vzhodu tudi rdeči hujšaki svoje kremplje vmes, kakor pri večini neredov tostran železne zaves, toda ameriški udarec ni namenjen tem krempljem, ampak njihovim žrtvam, ki jih je zapadna politika že dolgo potiskala rdečim v naročje. Niti preprosti verni muslimani, niti njihovi današnji voditelji, ki so se učili politike na zapadu, si ne žele komunizma in nimajo najmanjše želje priključiti se rdečemu bloku. Toda po slabih izkušnjah s kapitalističnim imperijalizmom, ki ovira njihov samostojen političen razvoj v nadi, da jih bo za plačilo za njihov petrolej še naprej krmil z odpadki s svoje mize, se ne moremo čuditi Arabcem, če so v borbi za svoje pravice pripravljeni sprejeti ponujeno pomoč od Sovjetske zveze, s katero na svoji koži še niso imeli izkušenj.

Vsekakor je pozitiven pojav s strani ameriške vlade, da se je končno odločila, da si ponovno pridobi naklonjenost Arabcev. Vprašanje je le, če je s tem, da jih tolče po glavi, izbrala pravilen način.

Po drugi svetovni vojni sta se iz svetovnih ruševin dvignila dva kolosa in zdelo se je, da bosta za dolgo dobo edina sposobna vedriti in oblačiti naš planet. Na eni strani Sovjetska zveza s svojo izgrajeno komunistično idejo, tako lahko sprejemljivo obupancem po vsem svetu, ki pa v 40 letih obstoja še ni bila sposobna postaviti svojega gospodarstva na čvrste temelje. Svoj obstoj in napredek vzdržuje z izredno strogo izgrajeno politično organizacijo, disciplino in odrekanjem skoraj vseh pravic poedincem na področju svojega gospodarstva ter z rušenjem vsakršne discipline in borbo za najbolj nemogoče pravice poedincu v deželah izven njenega območja. Na drugi strani Ameriške Zedinjene države, ki brez globlje idejne podlage — če izvajamo nekaj praznih fraz o svobodi — in brez trdnih političnih vezi, skušajo vladati svet in poedince po svojem, še vedno prilično čvrstem kapitalističnem sistemu.

Toda leta, so pretekla in nekateri narodi ali vsaj njihovi voditelji so spoznali, da brez-pogojna vezanost na eno ali drugo stran ni tako nujna, kot se je zdelo. Kdo, ki ni popoln obupanec, se bo prostovoljno odrekel svojim političnim in

ekonomskim pravicam za edino protiuslugo, da bo odslej Moskva mislila namesto njega? Se najpreprostejši črnc rad misli s svojo glavo. In kateri narod, ki ne živi ravno v smrtnem strahu pred komunizmom, bo z vzhicem dopuščal, da mu bo svetovni kapital, ki ga danes politično predstavljajo U.S.A., plačeval nesramno ceno za njegovo narodno bogastvo, delovno silo in lojalnost?

Drug za drugim so se pričeli otesati vezi z vzhodnim ali zapadnim blokom narodi, ki so ali vsaj mislijo, da so dovolj močni, da lahko uberejo svojo pot. Morda bomo v nepravdaljni bodočnosti dobili nov blok nevtralnih držav, tretjega partnerja v upravljanju zemeljske oble. Morda bo prav ta nevtralni blok postal jeziček na tehtnici, ki bo odvrnil sedanja dva tabora od odločilnega spopada, ki bi mogel postati usoden za vse človeštvo. Seveda pa obstoja tudi možnost, da bo prav borba za vpliv nad "nevtralci" sprožila usodni spopad.

Amerika je napravila prvi korak. Če Sovjetska zveza napravi drugega, je veliko vprašanje, če bo se kdo imel priliko ostati nevtralen.

Na kateri strani bodo naše simpatije v tej nevarni igri?

Vsekakor ne s Sovjetsko zvezo, ki je že prečitno pokazala svojo krvoločnost nad narodi, ki so si zahoteli vsaj malo svobode.

Z zapadom? Tudi če pozabimo, da smatrajo nas, male narode le za figure na svoji politični šahovnici in vir dohodkov za svoj kapital, nam je težko iskati svoje vzore v nekem, ki se je se tako slabim izgovorom, ob tako nepravem času in vojaško tako klavarno zaletel v sueški krizi in ki danes ponavlja nekaj podobne-

ga. Če si odmislimo Veliko Britanijo, ki igra le pomožno vlogo, kakšen bi bil pravilen odgovor Amerike, kot predstavnice Zapada, na vprašanje, zakaj so tvegali sedanji korak? "Ker smo ga polomili pred dvema leti", bi bil morda edin iskren odgovor.

Da, ker so s svojo mlahavo politiko izzvali Nasserja in mu nato dopustili kršiti pogodbe, morajo danes za svojo intervencijo za lase vleči na dan izgovore, ki jim nihče na svetu ne verjame.

Ali naj držimo z Arabci? Vsekakor. Tudi oni imajo pravico odločanja o svoji usodi, kakor si je želimo mi za svoj narod. Toda kdo predstavlja Arabce? Politične lutke, ki za male odstotke od prodanega petroleja zagovarjajo zapadno politiko? Ali peščica ambicioznih oficirjev, ki se ne plaše nobenih sredstev od umora do prodajanja svojih duš tem ali onim tujim interesom, da bi se povzpeli na hrbet svojemu politično nezrelemu narodu?

Politika na bližnjem vzhodu je grda igra na račun arabskih narodov in kot Slovenci moremo posvetiti svoje simpatije le tem narodom samim, nikakor pa ne tistim, ki se žele okoristiti na njihov račun.

Mogoče zeli Nasser svojemu ljudstvu dobro, toda nasilje in umori ne odgovarjajo niti našemu slovenskemu, niti krščanskemu značaju in jih ne moremo odobravati.

Zapadne sile rožljajo z orožjem. Če bo to rožljanje pomirilo razburjene duhove in prestrašilo one, ki orožje ze dejanjsko uporabljajo, ima ameriški ugled pogoje, da se dvigne v naših očeh. Če pa se rožljanje izprevrže v nadaljno nasilje nad arabskimi narodi, so si ameriški voditelji z dolgotrajno mlahavostjo in nenadno bojevitostjo nakopali pred svetom madež, ki ga bo težko izbrisati.

M. A.

Družabna Pravda

Casilla Correo Central 1944

Buenos Aires, 8. maja 1958

Udeleženci jubilejnega občnega zbora Družabne Pravde pošiljajo lastnistvu in urednistvu Vaše cenjene publikacije, ki je vedno s simpatijami in zanimanjem spremljala delovanje Družabne Pravde, najiskrenejše pozdrave in najlepše želje za Vas napredek.

Bog, stan in narod

Tajnik:

Jan Maks

Predsednik:

Lojze Erjavec

ENOTNA POT

Udarne sovjetske čete so v pripravljenosti v severni puščavi Kurdistana, ki je ena naj. bolj čudnih dežel na svetu.

Kurdistani ni uradno nikoli obstojal. Več kot petdeset let so se Kurdistanci borili za svojo neodvisnost. Skoraj večina štirimilijonskega naroda je nomadska. Kot ostali svet, tako se tudi sovjeti niso nikoli zmedli za zahteve Kurdov. Toda

ob Nasserjevem državnem udaru v Siriji, ko so ustanovili Arabsko združeno republiko, so postali sovjeti nenadoma zelo zainteresirani v Kurdistanu.

Sovjeti pošiljajo sedaj h Kurdom agente in jim obljublajo gradove v oblakih. Posebno so Sovjeti prijazni z 800.000 Kurdov, ki živijo na severu iraške meje. Tudi Nasser si želi pridobiti naklonjenost Kurdov. Začel je z radijskimi oddajami v kurdskem jeziku.

Ce nova iraška vlada prosi sovjete za vojaško pomoč, lahko sovjeti to storijo zelo legalno. Res je, da bodo morali prekoračiti pri tem severno perzijsko mejo, vendar je še

vedno veljaven sovjetsko-perzijski sporazum iz leta 1921. Člen 6. se glasi: "Ce bi tuja sila ogražala meje Sovjetske zveze ali njenih zaveznikov in perzijska vlada ne bi mogla preprečiti te nevarnosti, ima Sovjetska zveza pravico, da pošlje svojo vojsko na perzijsko ozemlje in izvede operacije, potrebne za njeno obrambo."

Ni čudno, če stojijo ameriške čete v Turčiji prav v Adani, ki je bližja iraški kot pa turško-sovjetski meji. Čeprav imajo sovjeti manevre na severu Turčije, Amerikanci še vedno dovažajo material na jug, v Adano. Sovjetski zvezi ni uspelo zaslepiti Amerikance in zakriti njen pravi namen.

Kot ZAR v svojih člankih, sem tudi jaz mišljenja, da je treba vso slovensko emigracijo povezati. To lahko storimo le takrat, kadar nam bo uspelo pridobiti razne politične skupine, brez obzira na njihovo preteklost. Pozdravljam ZAR-ovo zamisel za ustvaritev Slovenske zveze.

Nisem pripadnik nobene političnih skupin, tako kot večina naših ljudi, ki ne zaupa nobenemu. Preveč je bilo razočaranj, počevši s kraljevino Jugoslavijo, skozi okupacijo in do danes, ko sedijo na oblasti rdeči nasilneži. Kot Stajerec lahko rečem, da pri nas med vojno nismo imeli niti ene vojaške ali politične organizacije, ki bi priskočila na pomoč zbeganemu ljudstvu. Kar niso požgali Nemci, so nadoknadili Cerkezi, partizani in ustaši.

Preromal sem precej sveta. Bil sem tudi v Južni Ameriki v Čile, kamor sem prišel po begu iz domovine. Gospodarske razmere v Čile niso mnogo boljše od onih v Titovi Jugoslaviji. Naletel sem na družine naših rojakov, kakor tudi na hrvaške in srbske naseljence. Mnogi so bili mišljenja, da se je bolje vrniti v domovino in se vkloniti režimu, kot pa ostati v tujini pod slabimi pogoji. Nekateri so se izselili v Venezuelo, drugi pa v Avstralijo. Večina njih bi se tudi takoj vrnila v domovino, ko bi ta bila svobodna. Ti rojaki so tudi mišljenja, da bo odločal o narodovi bodočnosti narod doma, ki trpi pod rdečim jarmom, koristeč se pri tem seveda izkušnje, za katere so postali emigranti bogatejši.

Kar se tiče povezave z bratskimi narodi, se mi zdi že sedaj nemogoče. Srbi in Hrvati sili so razdeljeni v mnogo tabarov, da ne vemo, s katerimi naj se vezemo.

Glavna skrb naj nam bo, da se povežemo mi sami po vsej Avstraliji.

Združimo se in pokažimo titovcem doma, da jih ne maramo in da čutimo s trpečim narodom.

Združimo se in pomagajmo našim trpečim po Evropi, kjer čakajo, bolni in nepreskrbljeni po taboriščih.

Prepričan sem, da bo prišlo v Avstralijo do Slovenske zveze, ki bo dala končno obliko naši enotnosti.

FRANJO GOLEC
St. Albans, Vic.

CHURCHILL DOMA

Churchillov osebni služabnik, bivši britanski mornar Norman McGowan, je napisal knjigo "Moja leta s Churchillom," iz katere so razvidne mnoge navade in značaj velika Angleža.

Ko je McGowan nastopil službo v Churchillovi hiši, mu je Lady Churchill dala samo dva ukaza: "Poskrbite, da bo jedel vedno ob rednem času in pazite, da ne bo brez suknje, kadar je mraz."

McGowan ni zbudil svojega gospodarja nikoli kasneje kot ob poldevetih zjutraj. Churchill je ostal v postelji do kosila, medtem je diktiral pisma, popravljaj spise in govoril telefonsko s St. 10 Downing Street, tradicionalno pisarno britanskih ministrskih predsednikov.

Kadar se je Churchill zmotil in vrgel ogorelo cigaro v koš za papir, je to napako vedno popravil s tem, da je brizgal v košaro sodo.

Služabnik v začetku ni vedel, kaj Churchill mrmra iz kopeli. Kasneje mu je gospodar povedal, da se vadi v govoru, ki ga bo imel v parlamentu.

Večkrat se je zgodilo, da so gostje, ki so bili pozvani k Churchillu na kosilo, čakali dobro uro na gostitelja. On se je med tem sprehajal po vrtu, krmilil ribe v bazenu ali pa se igral s svojim psom Rufusom.

Kosilo ne začne, dokler ne dobi pes svoje skledice iz gospodarjevih rok. Nihče ne zač-

ne jesti vse dotlej, dokler pes ne pospravi zadnjega grizljaja.

Po vsakem kosilu Churchill spi dobri dve uri, nakar zopet dela in se še enkrat kopa.

Njegov sin Randolph, ki je bil med zadnjo vojno zvezni oficir pri Titovih partizanih, je njegov najboljši prijatelj, zakaj oba moža imata mnogokaj skupnega. Ko je bil Randolph nekoč na počitnicah — študiral je v Etonu — mu je oče dejal: "Te počitnice sem govoril mnogo več s teboj, kot je to storil moj oče z menoj zadnjih dvajset let pred svojo smrtjo."

Churchill ni poseben ljubitelj glasbe, vendar je poznan kot slikar. Rekel je, da bo prvi del svojih milijon let v nebesih posvetil slikarstvu in skušal prodreti v globine te umetnosti.

Churchill je tudi navdušen zidar in je opravil precej zidarskega dela na svojem posestvu sam.

PO TRUBARJU

Prijaznemu bralcu, ki nam je napisal pismo in se pritožuje, da so besede v ZARU nepravilno deljene, odgovarjamo z besedami, ki jih je zapisal Primož Trubar v svoji drugi izdaji Katekizma: "v tiju istiju je dosti buhštahov inu besed od tiga drukarja prestavlenu, zakaj drucker nej slovensku umel."

SOVJETSKA POMOC GO-SPODARSKO ZAOSTALIM DEZELAM. — V obdobju 1954 - 1958 znaša vsa sovjetska pomoč gospodarsko zaostalim deželam 1.400.000.000 dolarjev, kar je le majhen del tega, kar dajejo gospodarsko zaostalim deželam Združene države severne Amerike. Z gospodarsko pomočjo Sovjeti vsiljujejo tudi svojo komunistično miselnost. Združene Države severne Amerike so od konca druge svetovne vojne pa do danes takorekoč darovale raznim državam nad 50 milijard dolarjev. Anglija je v zadnjih petih letih dala pomoči drugim deželam v vrednosti 3.600.000.000 dolarjev. Nobena od teh držav ne dela s svojo gospodarsko pomočjo toliko propagande kot Sovjetska zveza.

MOCNI ZOBJE

Port Moresby —

Novogvinejski podnarednik Wantigor, pripadnik Pacific Islands polka, se je boril z morski psom, ki je meril osem in pol stopenj.

Podnarednik Wantigor je lovil ribe v svojem kanuju v plitki vodi v Bootless Bayu, ko se mu je približal morski pes. Wantigor je udaril krvoločno žival po gobcu z ribiškim kopjem, potem je zasukal čoln, tako da je lahko zagrabil pesov rep. Nato se je zagrizel v njegov rep in se ga oklenil z obema rokama. Boj je bil napet in sele s pomočjo nekega drugega domačinskega vojaka je uspelo hrabremu podnaredniku obvladati morskega psa ter ga izvleči iz vode. Bilo je potrebno osem mož, da so dvignili morskega psa na tovorni avto.

OBSODBA RASIZMA

Katoliški skofje v Južni Afriki so obsodili rasizem, ki ga uvaja vlada na vseh področjih življenja. Posebej so poudarili, da so katoliške cerkve odprte vsem ljudem ne glede na raso in narodnost.

Janko Kersnik se je rodil 4. septembra 1853 na Brdu pri Ljubljani. Univerzo je študiral na Dunaju in v Gradcu.

Kersnik je nas glavni pripovednik malomeščanstva. V naše slovstvo je uvedel podlistek po dunajskih vzorcih. V tej književni vrsti je pokazal lahkotnost, šaljivost in jedkost svojega peresa. Njegov prvi roman je "Na Zerinjah" (1876).

Kot notar na Brdu je Kersnik vedno bolj spoznaval kmečke ljudi in hkrati tudi podeželske in trške izobražence. Kersnik pripada v slovstvu poetičnemu realizmu, ki slika "resnico pod zlato, prozorno tenčico idealizma."

Kersnik je umrl za jetiko na poti iz Gleichenberga v domovino 28. julija 1897.

Bilo je pred nekoliko meseci, ko sem lepo nedeljsko popoldne stal v pisarni pred svojo mizo ter pogledoval zdaj ven skozi okno proti jasnemu obnebju, zdaj zopet na kopo pisem in aktov, ležečih v predalih pred menoj. Bil sem v onem dolgočasnem položaju, v katerem človek ne ve, česa bi se lotil, niti kaj bi storil, niti kam bi šel, da bi prosti čas jasnega nedeljskega popoldneva pošteno porabil in — pobil. Vsak človek ima take ure, v katerih nima gotovega opravka in v katerih mu tudi slučaj noče vplivati na voljo, da bi jo nagnil v to ali ono opravilo.

In tako sem, dejal bi, mehanično odprl nekaj predalov pisalne mize ter jel pregledovati in premetavati lističe, pisma in zavitke, ležeče v silnem neredu po njih. Iskal nisem ničesar in tudi v red jih nisem spravljaj; čemu tudi? Tu je bila še stara študentska korespondenca, mladstne bedarije, semtertja že pozabljeni opomin pozabljenega ali pa odpravljenega manihejca, krojačevi računi, nekoliko gimnazijskih izpriceval, nekaj "zaljubljenih pisem", ki sem jih — kaj morem zato? — še enkrat vestno prečital in v katerih je ležalo izjemno še nekaj suhih cvetic ali peres — vse križem mi je sililo v roke. Dober spomin mi je pomagal skoraj največ, da sem takoj vedel in znal, v katero dobo spadajo te ali one stvari — namreč ženska pisanja, saj ta so navadno brez datuma. Naenkrat se mi pokaže iz vsega papirnega kaosa rumen zavitek, in ko ga razganem, ugledam v njem majhno posušeno, dobro ohranjeno cvetico *cyclamen*, ali kakor ji pravimo pri nas: *k o r č e k*. Osupel sem obračal listic s cvetico na vse strani — nisem vedel v prvih trenutkih, kam, v kateri čas, v katere dogodke bi jo del. Pa tu doli v kotu je stalo nekaj zapisanega; bilo je iz Fausta:

H o m u n c u l u s :

Ein guter Rath ist auch nicht zu verschmaeh'n.

M e p h i s t o p h e l e s :

Wir wollen's weiter seh'n.

To prebravšemu se je odprla mojemu spominu cela, dolga vrsta dogodkov, v katerih mi sicer ni bila nikdar odmenjena nobena aktivna vloga, ki so mi pa vendar zdaj vstajali s čudno, neumljivo silo pred duševnim očesom.

Položil sem zavitek s suho cvetico vred nazaj v predal in jel pisati to povest.

Prvo poglavje.

Pet let je minilo, kar je davčni adjunkt Josip Megla zadnjo predpustno soboto popoldne zamišljenega, skrbnega obraza hodil gorindol po svojem stanovanju, majhni, nizki sobi pri tleh ne posebno znatne hišice v Borju.

Borje je trg na Kranjskem — imenovati ga hočemo tako, da indiskretno ne izdamo pravega imena — šteje skoraj tisoč prebivalcev ter je središče borjanskega političnega okraja. Tu imamo okrajno glavarstvo, sodišče in davkarijo in kolikor je se drugih po naši upravi potrebnih oblastev. Da trg ni brez župana in dekana, tega ni treba omenjati; celo finančna straža, ali kakor ji ljudstvo pravi "ibljatarji", so zastopani. Poleg teh uradnih dostojanstvenikov biva v trgu tudi primerno mnogo imovitih obrtnih in trgovskih rodov, ki jih smemo glede izobraženja staviti kolikortoliko v eno socialno vrsto z uradnimi osebami. In kadar osnuje čitalnica v trgu veselico, pošlje tudi bližnja okolica, kjer biva po raznih gradovih in gradih nekaj gospode, dobrošno število obiskovalcev.

Taka veselica, ki je bila naznanjena za pustno nedeljo zvečer v borjanski čitalnici, ali da prav rečemo — taka "beseda" je bila vzrok, da je davčni adjunkt Josip Megla hodil prejšnjo soboto popoldne tako zamišljen in očitno poln težkih skrbi po

JANKO KERSNIK :

svoji mali sobi od vrat do edinega okna in zopet nazaj od edinega okna do vrat ter si neprenehoma sezal z razklenjenimi prsti leve roke v svoje goste, rumene lase.

Z desnico pa se je pri vsakem desetem koraku potipal za vrat, okoli katerega si je bil ovil debel robec. Pri tem je poizkušal pokasljevati ter poluglasno intonirati nizke in visoke glasove. Pa hripavi so bili vsi. In čimdalje je poizkušal, tem obupneje je pogledoval proti stropu.

"Kaj bo, kaj bo!" je zajeceljal nekolikokrat, se zopet potipal na obvezani vrat, z levico pa si preril lase ter potem vrgel melanholični pogled na mizo pri oknu, kjer so ležale že tri prazne jajčje lupine. Potem pa je z globokim vzdihom obrnil pogled k tlem tja, kjer so njegove silno obširne noge tičale v čisto novih, za ples pripravnih crevljih. Odtod so mu silile oči na posteljo, kjer je ležala nova črna suknja, tako deviška, kakor jo je krojač dal iz svojih rok. Poleg nje pa je bilo videti par novih, prav masieno rumenih rokavic in bel, tudi nov ovratnik, vse tako, kakor bi bilo na ogled razstavljeno. Pa še nekaj je bilo tam, in na tem mestu je obviselo oko ubogega Josipa Megle s silnim veseljem in dopadanjem, a v drugem trenutku ze tembolj se zmračilo. Bil je to visok, črn cilindar, nad navadno mero širokokrajen; svetil se je tako, da mu je tudi površen opazovavec lahko prisodil, da ga je še pred kratkim gladil in likal klobučar. Ta klobuk je Megla vzel čez nekoliko trenutkov melanholičnega pogledovanja varno s postelje ter stopil pred zrcalo in si ga nastavil jako skrbno na glavo. Poveznil se mu je skoraj do ušes; a to Megle ni motilo.

"Oh, oh, kaj bo, če bom jutri tako hripav!" je vzdihnil zopet. Potem je stopil nekoliko korakov nazaj, snel cilindar, ga prijel ob robu s palcem in kazalcem desne roke, komolec pritisnil k telesu ter tako klobuk predse moleč stopal lahkinih nog proti zrcalu. Pred njim pa se je elegantno priklonil in potem zopet jako zadovoljen sam s seboj poveznil klobuk na glavo.

"Vse bi bilo, le ta zagrljenost! Oh, moj tenor-solo!"

Vtem je nekdo burno odprl vrata ter planil, ne da bi pozdravil, v sobico s klobukom na glavi in z mokro, ugaslo smotko v ustih.

"Vse gre križem, vse narobel!" je kričal prišlec; "to bo lepa beseda jutri!"

"I, kaj pa je?" je zinil zamolklo a naglo Megla, pozabivši v prvem trenutku na svoj vrat.

"Kaj? Igro, pomislite, igro je vrag vzel A kaj vrag, ne vrag, nego jeziki, klepetulje so je vzele. Gospodična Filipina Vrtačnikova je odpovedala; ona ne bo igrala stare vdove, ker je danes od dobre prijateljce zvedela, da je gospa Teranova dejala ob svojem obisku pri sodnikovih, da je gospodična Filipina najbolj pripravna za vlogo stare vdove. Križana nebesa, kaj čemo zdaj?"

"Oh, kaj to?" omeni tu davčni adjunkt; "a petje, petjel — Pomislite, gospod K o r e n, jaz sem tako hripav, da jutri ne bom mogel peti. In ta lepi solo, ta krasna pesem!"

Pri tem se zasučje proti oknu ter poizkusi intonirati: "Bodi zdrava, domovina!"

"Do jutri bo dobro," tolaži prišlec; "in če boste se hripavi, se izbere lahko druga pesem."

"Nikdar ne, solo mora biti; a kdo bo pel tenor-solo?"

"Novi dacar tudi dobro poje! Kaj, ko bi ga k nocojšnji izkušnji povabili?"

"Seveda!" se togoti Megla; "kot čitalniški odbornik tega ne dopuščam; dacar — kaksen človek je to?"

"Pa kaj, tu se še pomaga! Igra, igra to je glavna skrb. In moja lepa vloga; — stavim, da bi se nihče tega 'doktorja Zrjava' ne bil tako pridno učil, kakor sem se ga jaz; videli ste včeraj, kako je sodnijski adjunkt gledal, ko je prišel poslušat k izkušnji. In on nekaj ve o takih predstavah."

Vtem si je poizkušal govornik zapaliti svojo mokro smotko, a brezuspešno. Ugasle žepenke je metal po tleh.

Megla pa je hodil zopet po sobi semtertja ter pozabil, da nosi še vedno cilindar na glavi. Ko je prisel pred zrcalo, ga je snel ter ga pokazal obiskovalcu:

"Glejte, gospod Koren, danes sem ga dobil iz Ljubljane. Lep je!"

"A, vi pojdete s cilindrom?"

"Kajpada Dandanes se tudi po čitalnicah ne protivijo temu in lepa noša je to. Ali ni istina?"

Megla je govoril večinoma nemški; a obiskovalec njegov zdaj slovenski, kakor je razvada v omikanih Slovencih.

"Plesali boste pač, tudi ko bi ne peli?" vpraša Koren ter malo od strani ogleduje adjunktov klobuk.

"Peti moram vsekakor! In ples, to je gotovo! Glejte, tu imam nove čevlje; a ta ljubljanski čevljar! Tako jih je spredaj zožil, da bi lahko koga nasadil; in prepovedal sem mu to. Malo špičaste naredite, sem mu dejal, a ta norec mi napravi take, kakor jih vidite!"

Megla je govoril to navidez nejevoljen, a skrben opazovalec bi bil lahko videl, da so mu najbolj po volji ravno taki čevlji, kakršne mu je ustvaril čevljar.

"Pa to je zdaj moderno!" meni Koren.

"A, kaj moderno — da bi mi bili le prav; a še tega ni zadel ta norec! Preveliki so mi. Dva para debelih volnenih nogavic sem moral obuti."

Megla je silno legal; se enega para nogavic ni imel pod usnjem, nego kar na golo kožo je bil obul nove čevlje, in to zategadelj, da bi jih drugi večer tako malo razvleknjene laže obul, ker je vedel, da ga bodo tiščali. In tiscali so ga že grozno.

Davčni adjunkt je bil še mlad, komaj triindvajsetleten mož, ne ravno neprijetnega, pa prav navadnega obraza, srednje postave, slok, a vendar koščen in okoren. Izobrazba njegova tudi ne seza daleč preko prvih gimnazijskih razredov — pa blagovljni čitatelj bo imel še dovolj prilike, nasega Meglo vsestransko spoznavati.

Obiskovalec njegov, gospod Koren, kakor ga je Megla nazival, je bil vobče enake zunanosti, samo manj skrbno opravljen nego adjunkt in tudi starejši od onega. Tu v trgu je opravljal službo občinskega tajnika, v kateri je po nedovršenih studijah in po večletnem potovanju iz ene pisarne v drugo našel vsaj nekoliko mirno in varno zavetje.

"Novo suknjo sem tudi dobil!" nadaljuje adjunkt, kažoč na posteljo; "vse, vse imam v redu. Le ta nesrečni vrat!"

"Sirovo jajce izpijtel!" svetuje Koren.

"Izpil sem že tri; koncem se mi bo še zelodec obrnil! In tako draga so jajca. Tri krajcarje eno!"

"Vam bodo pa oča malo več podpore poslali!" se smeje oni.

Megla je z imenitnim izrazom nagrbnil ustnice; toda zinil ni ničesar.

"Kaj mislite," povzame po kratkem molku Koren zopet govor, "kako bi utolažili gospodično Filipino?"

Oni premišluje.

"I, kaj! Doktor Hrast naj to uredi! On je predsednik in njegova skrb bodi, da se beseda dobro izvrši!"

"Prav imate," pritrdi Koren.

"Tem gospodom doktorjem je le do tega kaj, da so predsedniki; delajo naj pa drugi. No, naš doktor Hrast vsaj pleše; kako — to je druga stvar, a grozno je vendar. Zadnjič je trem gospodičnam stopil na noge, in eni, baje Vrtačnikovi Filipini, obleko raztrgal! Trebalo bi, da se še malo plesati uči!"

Megla je izustil to jako samosvestno, češ, jaz vendar nisem tak!

"Bi li ne hteli z menoj k doktorju, da mu sporočiva, kaj se je pripetilo?" vpraša Koren. "Vi ste odbornik!"

"Ni mogoče! V tem mrazu! Potem je moj glas pokopan za pol leta!" zavrne Megla.

"Eden mora tja; pojdem pa sam!" meni oni. "Oh, pa — skoraj bi bil pozabil. Vi imate dva para črnih hlač; ako se ne motim, oboje v dobrem stanju; posodite mi slabejši par k jutrnji besedi. Moje hlače niso skoraj več za rabo; drugo imam vse v redu. Rokavice so sicer še od zadnjega pogreba, saj se spomnite, ko smo pokopavali županovega fantiča, a dobre bodo. Kdo pa pazi na to?"

Vtem je bil Megla že odprl omaro, edino v sobi, in iz nje izvlekel dva para črnih hlač, ki jih je skrbno preobracal na vse strani.

"Te-le bodo!" je dejal potem ter pomolil onemu dotično oblačilo; "tu doli so malo razparane, pa to lahko sami popravite!"

"To seveda!" je rekel zadovoljno Koren; "boljših si ne morem želeti. V velikosti in širokosti sva skoraj enaka."

Pri tem je zavil oblačilo v kos starega časopisa ter se hotel odpraviti. "K nocojšnji izusnji pač pridete, gospod Megla!" vpraša se pri vratih.

"Sigurno!" pravi oni.

"Torej na svidenje nocoj! Bog daj, da bi doktor Filipinico omečil!" Pri teh besedah je Koren že odpiral vrata.

Pa še enkrat se vrne.

"Ste li čuli, da bomo jutri videli tudi čisto novo prikazen, novo gospodično?"

Ah! de radovedno adjunkt.

"Novo guvernanto, ki je prišla včeraj k Boletovim na Dre-novo. Vsi pridejo k besedi!"

"Je li lepa?"

"Nisem je videl, a opoldne pri obedu je pravil sodnijski adjunkt, da je krasna! Tam daleč iz Nemcev je in slovenskega ne umel!"

"Vseeno, da je le krasna!" zavrne Megla ter si pomane roke.

"Boletovi so si je samo zato naročili, da bodo otroci pravilno nemško govorili; to se pravi, gospa Boletova jo je naročila, zakaj njemu, gospodu, to ni posebno po volji. On je preveč naroden."

"To je neumno!" zavrne Megla. "Ko bi imel jaz toliko imetja, kakor ga ima Bole, in ko bi imel otroke, jaz bi jim tudi naročil nemško odgojevako!"

"Pa lepa bi morala biti!" se smeje Koren.

"To je, da!"

S tem je bil ta zanimivi razgovor končan, zakaj Koren je zaprl vrata za seboj ter naglo odšel.

Megla pa si je vdružil pomel roke in se dvakrat posmehljal. Očitno je mislil le na novo guvernanto. Postal je zopet pred svojo črno suknjo, a naenkrat se obrnil energično po sobi ter zamrmral hripavo: "Peti pa moram, to je zdaj gotovo!"

Pogledal je na uro ter se jel počasi in skrbno opravljati, da pojde k večerni izkušnji.

Tu se ni bal prehlajenja.

Drugo poglavje

Beseda na pustno nedeljo zvečer je bila jako dobro obiskana. Prostori borjanske čitalnice so bili skoraj premajhni, da bi ustrezali vsem potrebam mnogobrojnega občinstva. To je bilo enakih neprilik vajeno, in zato se je dala večina dobrovoljno stiskati in gnesti v tesni, zatohli dvorani, ako smemo tako imenovati glavno sobo, v kateri se je vršila predstava. A Borjanje so jo tako nazivali, in torej njihova veljaja.

V ozadju te dvorane je bil napravljen primeren oder in široka, rdeča zavesa je zakrivala kulise radovednim očem. Pred odrom pa so bili nastavljeni v šestih vrstah preko cele sobe različni stoli in raznovrstne klopi. Kar je bilo novejših in elegantnejših, so stali v prvih vrstah, in te so zasedle gospe in gospodične; za njimi pa je razno moško občinstvo porabilo vsak prazen prostorček, in kdor je tu došel prepozno, so je stiskal ob stransko steno. Vhodna vrata, kjer je visok prag dajal jako ugodno stojišče, so zastavili takoj za prvo točko programa mladi in stari gledalci tako, da ni bilo lahko več prodreti v dvorano. A tu med vrati je bilo tudi prijetno. Zakaj tobak kaditi je bilo v dvorani strogo prepovedano in odbornik Josip Megla je s paznim očesom izza kulise ali zagrinjala nadzoroval to prepoved. Tu med vrati in za njimi pa ta paragraf čitalniških pravil ni užival tako stroge interpretacije kakor notri med štirimi stenami. Zato pa so tudi kadili gospodje tam pred vhodom, kolikor se jim ljubilo, obenem pa bili pazni poslušalci. Odondod je vodil širok, s steklom zavarovan mostovž v druge čitalniške prostore, ki so bili za take večere preustrojeni v gostilniške sobe.

A tudi te so se med seboj nekoliko razlikovale. Oprava v prvih ni bila tako nova ali, rekel bi, elegantna kakor v zadnji sobi; v prvih dveh okorne mize in trdi, čisto leseni stoli; po mizah pa rdeči ali raznobarvni prtiči; v zadnji pa deloma mehki naslanjači ali vsaj obojani stoli in po malih okroglih mizah snežnobeli prti.

(Nadaljevanje sledi)

UČIMO JIH RESNICE

Domišljija je zelo važen del sveta, v katerem živi zelo majhen otrok, in večina njegovih tovarišev v igri je le v njegovi domišljiji. Ta pojav je popolnoma priroden in pametna mati se bo z razumevanjem pridružila tej igri, vendar bo pokazala otroku, da ve, da je to samo "recimo" svet.

Otrok to že sam ve, vendar še ni dovolj razvit, da bi to priznal. Deloma, ker je ta svet zanj tako živ, kot da bi bil resničen, deloma, ker je še premajhnen, da bi mogel točno ločiti med igro in resničnim življenjem.

Toda, ko začne hoditi v šolo, je že dovolj duševno razvit, da vidi razliko. Če torej ob tem času še nadaljuje z neresnico, je položaj drugačen.

Otrok laže, kar pomeni, da je v duševnih težavah. Zato je zelo važno, da starši ugotovijo, kaj vznemirja otroka, in popravijo napako.

Včasih so laži tesno povezane s prostorom in časom. Na primer, če je otroku delo v šoli težko in ne dosega zazelenih uspehov, vendar ne želi razočarati svojih staršev, se bo lagal o popolnoma neresničnih uspehih. Ali če otrok nima občutka varnosti v družini in ni popolnoma gotov, da ga starši ljubijo. Izmisli si bo posebna junaštva in važne prijatelje, da bi napravil na starše dober vtis in v njih vzbudil ponos in ljubezen.

Zelo pogosto pa je laž le posledica strahu pred kaznijo.

Drugačen slučaj je otrok, ki

laže vedno in o vsaki stvari. To je slučaj otroka, ki ima občutek negotovosti v osnovi. Zelo često se pojavijo s tem v zvezi tudi majhne tatvine. S svojimi postopki se brani sveta, kateri je napram njemu, vsaj tako se mu zdi, neprijateljski in nevaren. Tak otrok laže, ne le, da bi se pokazal boljšega kot pa je v resnici, ali da bi se izognil kazni, temveč ljudem, svetu in življenju — na kljub. Zavest, da samo on ve resnico, mu daje občutek zadovoljstva in važnosti.

Otrok sam ne vidi, kako napaden je njegov pogled na svet, zanj so te laži kot rešilni pas nekomu, ki se potaplja in se jih prav tako krčevito drži. Oštevanje in kazen ne pomagajo.

Takšne stalne laži ne pomenijo, da je otrokov značaj slab, temveč so obramba otroka, ki je nesrečen in prestrašen.

Edina rešitev je, najti vzrok otrokovemu razpoloženju, in ga z potrpežljivostjo in ljubeznijo odstraniti.

Ne smemo pozabiti, koliki je vpliv staršev na otrokov značaj v malenkostih. Če sami uporabljamo male laži, ne moremo od otroka pričakovati, da bo resnicoljuben. Otrok se teh laži zaveda, vendar ne pozna njihove prave vrednosti.

Otroku moramo pokazati, da je lažnjivost znak strahopetnosti in slabosti, in če otrok živi v normalnih in zdravih družinskih razmereh, bo pod skrbnim vodstvom staršev, vedno raje povedal resnico, tudi če ve, da bo kaznovan.

Z zeleno obleko lahko nosite rdeče čevlje, toda ne zelenih nogavic, črna obleka naj ima čevlje in nogavice iste barve.

Kot vidite, zelo obširna garderoba je potrebna, če hočete pravilno in uspešno skladati barvane nogavice z barvo čevljev in obleke. Zato se torej ne morejo popolnoma uveljaviti.

Vendar bi svetovala, ko že kupujete ono prav posebno obleko za posebno priliko in z njo nove čevlje, premislite dobro, kakšne barve izbirate in kupite tudi odgovarjajoče nogavice. Izgledale boste zelo chic.

Vlasta

Bodi z menoj

Tu bodi z menoj.
Samo ti. O, daj,
naj izhlipam boleš temne bede,
na tvoje srce položim trudno dlan,
daj,
pokaži mi svet čistih sanj.

Na svoji ustni razpredi te prste
in reci, da zdaj je srce
belo, in reci, da dobro je vse
in mi zapri oči
in bodi z menoj...

Samo ti.
V včerajšnjem jutru so zarje prešle.
Pa v snu se nasmehneš in sanjas in glej:
jaz lažem,
o, lažem tebi in sebi. Povej:
je to še ljubezen,
je to še razžarjeni sen?

Zivljenje je bridko.
Ničesar tožiti ne smem.

NEVA RUDOLF

Slovensko društvo Sydney
vas vabi na

Lipahovo veseloigro

GLAVNI DOBITEK

v nedeljo 27. julija ob 6.30 zvečer
v Maccabean Hallu, Darlinghurst Road
Darlinghurst

|| || || PLES! BODITE TOCNI!
|| || || PRINESITE SVOJO PIJACO

ENAKOPRAVNOST SLOVENSKEGA JEZIKA. — V

Sloveniji so poštni žigi in napisi na železniških poslopih tudi v cirilici, dočim pa v Srbiji ni slovenskih napisov. V slovenskih šolah se učijo srbski in hrvaški, dočim slovenščina ni obvezen predmet niti v hrvaških niti v srbskih šolah. Podobno je tudi s filmi. Če slovensko podjetje izdela film, naredijo podnaslove tudi v srbsčini. Filmska podjetja drugih narodnosti se pa pri svojih filmih za slovenski jezik ne zmenijo, kljub temu, da so njihovi filmi namenjeni tudi slovenski

publiki. Na uvoženih filmih so podnaslovi samo v srbohrvaščini. Uradne tiskovine so v zadnjem času samo v hrvaškem ali srbskem jeziku, kljub temu, da se uporabljajo v Sloveniji in v slovenskih uradih.

SLOVENSKA OBALA. —

Dela za razsiritve pristanišča v Kopru napredujejo bolj počasi. Hočejo pa čimprej poglobiti pristanišče v toliko, da bi mogla pristati vsaj ena prekoceanska ladja. V Piranu namerna vajo zgraditi ladjedelnico za manjše ribiske ladje.

Ako želite poklicati v Avstralijo očeta, mater, brata, sestro ali svoj' ga dekleta,

potem se mirno obrnite na, v teh zadevah izkušeno firmo dr. JURE KOCETA!

(G.P.O. Box 670, Perth, W. A.)

IZDANI KOZAKI

Po ukrajinskih in poljskih virih napisal kot primerjalni donesek k zgodovini komunistične revolucije v Sloveniji — Janez Martinc.

Ukrajinski general Vjačenko Naumenko, ki biva sedaj v Ameriki, in po njem poljski publicist Jozef Mackiewicz, poročata zanimive podrobnosti o vračanju Ukrajincev in Rusov, znane Vlasove vojske iz Vzhodne Tirolske, iz Lienza in Dravske doline na Koroškem v roke boljsevikom ter njih nadaljno usodo.

Ob poljski Katyn, ki je postal simbol za vse te množične pomore ljudstev, se postavlja hrvatski Pliberk, (ki ga oni imenujejo — ne vem zakaj — Bleiburg), ter Kozaki Lienz... poleg drugih, ki bodo še poznim vekom pričali o zverinstvu kulturnega človeka dvajsetega veka, tistega dela, ki je sam sebe imenoval "progresivnega", naprednega...

Da bi bolje razumeli našo Vetrinjsko tragedijo, naj opisem danes predajo kozakov pač zato, da se nazorneje vidi, kako smo vsi mi doživeli svoje tragedije **kot žrtve sporazuma v Jalti**, kot domenka med Ameriko, Anglijo in S.S.S.R. In ko so po sklepih pili napitnice Veliki Trije, so cinično pili na zdravje stotisočev, nasilno pobitih...

Umik za Alpe.

25 aprila je kapitulirala nemška vojska v Italiji (enajst dni preje kot v Jugoslaviji; kljub temu, da je Tito štiri leta "osvobajal" Jugoslavijo nemških okupatorjev, je doživel to "slavo", da so se Nemci prav z njegovega "bojišč" umaknili sami sele, ko so se vdali že vsepovsod.) 27. aprila so ujeli Mussolinija. V tem času se je na ozemlju severne Italije, Mussolinijeve republike, nahajala ukrajinska skupina pod vodstvom hetmana Domanova, ki je sama sebe imenovala "Kozacki stan", to je kozaško taborišče. Bila je razvrščena okrog mesta Tolmezza in je stela kakih 7000 vojakov, ob njih pa še civilnih ljudi, žen in otrok, tako da jih je z gotovostjo bilo 8435, če ne še več.

V skupini atamana Domanova je bil tudi široko znani general Krasnov, znan še iz boljseviske vojne, voditelj kozaskega pokreta, sedaj že 76 letni starček, ki faktično ni več izvajal svoje oblasti.

Ponoči od 27. do 28. aprila se je pri atamanu Domanovu zglasilo odposlanstvo laških partizanov, tri osebe, ki so od njega zahtevale odložitev orožja. Domanov pa jim je izjavil, da bo kapituliral samo pred Angleži, odložitev orožja je odločno odklonil, obenem pa je obljubil Italijanom, da se b v roku treh dni umaknil iz območja Italije proti severu za Alpe.

Tako se je začelo prvo dejanje tragedije.

Umikati so se začeli še po edini prosti poti, ki je vodila preko Paluzzo. Nato preko prelaza Ploekenpass, visokega 1300 m. na avstrijsko mejo. V dolini, iz katere so odhajali, je cvetela še laska pomlad, v nebo so strlele pinije, tu pa so jih sprejele smreke in jelke in bele breze. Začel je padati dež, ki je prešel v žlobudro in mešanico snega. Videti so bili tudi že prvi znaki opreznosti. Kot prvi je marširal stab, delavnice in glavni tabori, za njimi pa kozaške edinice: najprej donski kozaki, nato kubanski in potem terski. Gen. Domanov pa je še ostal v Tolmezzu, da pričaka še zadnjih čet, ki naj bi se umaknile iz Udine (Vidma).

5. maja potem je prišel hetman Domanov. 6. maja je poslal k Angležem odposlanstvo z belo zastavo. Delegacija se je vrnila s sporočilom britanskega generala: nič konkretnega ne more povedati o nadaljni usodi kozakov, lahko samo zagotovi, da ne bodo izročeni sovjetom.

Cokolada za otroke in "častna beseda" za odrasle.

Na drugi strani v dolini je tudi že bila pomlad. Po kamenju je drvela reka Drava. Konji so stopali po avstrijskih asfaltskih cestah in široko odpirali nosnice, vdihavajoč sveži zrak, in mulili svežo zelenje nadbreznih lok. Jahače je ščemel v oči zlati blesk zlatih na teh poljanah. Po smoli je dišalo od smrek in jelk. Po skalah se je razbijal gorski slap. Kotiček dežele, na katerega je pozabila vojna. Dolina tihih polj in škrjancev nad njimi.

Kozaške edinice so se ustavile na mestu. Anglesko povelje je velelo, naj si postavijo šotore vzdolž reke Drave, ob železnici in cesti na ozemlju 21 km.

Na severni strani mesta Lienz, ki ga je delila Drava, je stal štab atamana Domanova. Gen. Krasnov z ženo je zavzel po-

sebno vilo kakih 4 km stran od mesta, katero so mu jo oskrbele angleške oblasti. Na desnem bregu Drave je bilo določeno mesto za kadetsko šolo (junkersko), nato — pribočna divizija in prvi konjeniški polk. Vzdolž levega brega pa: kozaska zandarmerija ter donski kubanski in terski polki. Nato taborišča in delavnice. Prostor od vasi Nikelsdorf do Gornjega Dravograda (Oberdrauburg) so zavzemali kavkaški oddelki, takoimenovana kavkaška legija pod vodstvom Sultana Keleč-Gereja. Civilni in begunci pa so bili nameščeni po barakah bivsega nemškega taborišča za angleške ujetnike, v vasi Peggetz, (prav tam, kjer je bilo pozneje in je se sedaj taborišče za slovenske begunce), oddaljeno kake 1 in pol km. od mesta.

Na južnem delu mesta je bil angleški stab. Kozakom so celo pustili orožje in s 15. majem so jim začeli dajati tudi angleško hrano. Začelo se je kaditi iz sotorov okrog gozdov in lok ob rekah in cestah. Postavili so si tudi takoj pravoslavno kapelo. Bila je velikanoč. Oblekli so nove uniforme. Eden od poveljnikov kozaške brigade se je zelo obrnil na angleški stab s vprašanjem, ali naj se kozaki še naprej vojsko vadijo.

"Seveda. Morda nam boste celo v kratkem potrebni," so mu odgovorili.

Ta odgovor ni bilo nikako odkritje, bil je bolj potrdilo tega, kar se je v političnem optimizmu vsesplošno mislilo.

16. maja potem, ko so kozakom dali zelo obilen zajtrk, je prišel ukaz, naj odlože orožje. Obdrže ga lahko samo častniki in žandarji.

Na sedež privatne kozaške banke, ki je bila v neki lienski hiši, je prišel v jutru oddelek angleske vojske in zahteval ključke od blagajne. Kljub protestom in izjavam, da blagajna vsebuje samo privatne prihranke kozakov, so jo Angleži odnesli na kamion in odpeljali. Med tem pa je angleški zvezni častnik ukazal razdeliti otrokom in starim ljudem čokolado in pomaranče. Predlagal je, naj prirede kakšen koncert, in je sel s tem namenom iskat v mesto primerno dvorano.

27. maja zjutraj je bilo objavljeno, da bo kozaška vojska odslej dobivala prav tako "racijo" hrane kakor angleška.

"Hura!" so bili kozaki veseli in vriskali po taboriščih.

Nekaj ur pozneje pa je bilo tudi vsem častnikom in žandarmerij, ukazano odložiti orožje do 12 ure popoldan. Na vprašanje atamana Domanova jim je bilo pojasnjeno, da gre tu za zamanjavo orožja na vse bolj enostavno in moderno.

28. maja zjutraj pa je bilo Domanovu naročeno, da se morajo vsi častniki in uradniki pripraviti da bodo ob eni popoldne sprejeti na posebni konferenci od najvišjih angleskih oblasti.

Častniki so se hitro razšli na svoja bivališča, da se oblečejo v najlepše uniforme in izlikajo skornje. V bleščečih se epoletah so se pojavili na mestu odhoda. Oni iz stare emigracije so si pripeli tudi vsa carska odlikovanja...

"Konferenca"

Zgodilo se je namreč še nekaj, kar bi moralo vzbuditi nemir. 27. maja je prišel v Lienz general Skuro, stari emigrant, ki ni bil nikdar sovjetski državljani. Eden izmed glavnih generalov iz boljseviske vojne, in to iz časa, ko so "belim" pomagali Angleži, ter je bil odlikovan z visokim angleškim odlikovanjem. Pripravili so mu svečan sprejem...

Toda zjutraj — se pravi tistega dne 28. maja — sta vdrla v stanovanje gen. Skure dva angleška oficirja, ga aretirala in ga odpeljala neznano kam.

V neizbežen konflikt s sovjeti je verjelo 90% kozakov, kakor je verjelo 90% Poljakov v Andersovi vojski, pravi Mackiewicz (in kakor smo verjeli Slovenci) in kakor je verjelo pol Evrope!

Ob enih popoldne so odpeljali kamijoni. Po približnih računih je odšlo tedaj na "konferenco", 31 generalov, 167 polkovnikov, 283 podpolkovnikov, 375 "esaulov". 460 "pode-seaulov", 124 vojnih uradnikov, 15 zdravniškega osebja, 2 fotografa, 5 zvenih oficirjev in 2 duhovnika-kurata.

Od Moellbruecka.. vedno ob bregu Drave, se je pot naenkrat zaokrenila proti jugovzhodu za kakih 13 km, kjer leži mesto Spittal. Kamioni so zavozili skozi vrata taborišča, obdanega s trojno bodečo žico. Gosto so bile postavljene straže. Začelo se je izkrcavanje — v smrt...

Pabent Ri.

V ST. PETERSBURGU, Florida, je ljubosumen sedemdesetletni fant ubil svoje dekle, ker je flirtala z drugim. Dekle je bila stara šestdesetpet let.

ARGENTINSKI PETORCKI so praznovali svoj petnajsti rojstni dan vsi zbrani v očetovi hiši. Petorčki, tri dekleta in dva fanta, se vzgajajo vsak v drugi šoli in se le redko kdaj vidijo. Oče je mišljenja, da jim tako nudi možnost istega duševnega razvoja kot ga imajo vsi ostali otroci.

Oče, premožen argentinski industrialist, je uspel ob njihovem rojstvu prikriti tako važen dogodek in jim s tem prihranil vso nepotrebno pozornost, ki bi se obrnila nanje, kot je to bil primer s kanadskimi petorčki.

Danes vsi ti otroci kažejo popolnoma različne črte v značaju ter se zanimajo za različne reci, imajo različne prijatelje in različne zabave.

V PARIZU imajo novo atrakcijo v taksijih. Vedno več šoferjev so mlada dekleta. Večina njih ima svoje avtomobile in delajo neodvisno. Splošno mnenje je, da so zelo dobri soferji, imajo manj nesreč in prijetnejše obnasanje napram potnikom. To je edini poklic v Franciji, kjer so plače enake za moške in ženske. Plača je okoli 70 funtov mesečno, več kot pa zasluži prodajalka ali uradnica v pisarni.

ALI ŽE VESTE?

Moški ne sme nikoli prvi ponuditi roke dami. Izjeme so le predstojniki in dostojanstveniki (starejši delodajalec, skof, kralj.)

Zenska pa ne sme nikoli vstati pred moškim, razen, pred predstojniki ali mnogo starejšimi gospodi. Zenska tudi naj ne vstane v družbi pred nobeno žensko razen pred gostiteljico in pa zelo starimi damami ali guvernerjevo soprogo in podobnimi predstavnicami države ali državnih poglavarjev.

Nikoli se ne smemo česati v javnosti. Moški si smejo le zadržati samoveznico.

Podajanje rok je v osnovi lepa navada, čeprav je Angleži in Avstralci ne cenijo. (Eden razlogov je nedvomno tudi higijenski.) Kako prijetno se je rokovati z osebo, ki ima čisto roko. Umazana, oljnata in potna roka pa je odurna. Clovek ima občutek, da bi moral takoj k umivalniku.

Nuditi nekomu piti iz lastnega kozarca je sicer prijateljski znak in pristrčno, vendar ne razveseli vedno onega, katerega smo hoteli ustreči in izkazati prijateljstvo. Poleg tega, da naša zunanost mogoče ne ugaja vsakomur, tudi sami ne vemo, če smo zdravi. Prenašamo lahko na bližnjega ne samo klice prehlada, temveč mnoge razne manj ali bolj nevarne bolezni.

Zelo slab vtis bo napravila na fanta dekle, ki vedno priča kuje, da ji bo moški plačal večerje, zabave, taksi, vstopnino, kino in podobno. Živimo v dobi enakopravnosti. Tudi ka valirstvo ima svoje meje. Dekle se vedno lahko oddolži moškemu (Posebno povabilo na večerjo domov ali v restavracijo, koncert ali na ples.) Moški bo imel občutek, da ga dekle nima le za plačnika, temveč, da se veseli njegove družbe.

Zelo grdo je držati noz v roki na način kot držimo svinčnik ali pero. Prav tako ne sme kazalec desne roke čez nožev držaj.

SOBO za dva samca ali par brez otrok oddamo mirnim rojakom pet minut od železniške postaje.)

Naslov: Eleonora Topič (Mrs.), 12 Junction Street, Mar-
rickville (Sydney).

LASTNIK KROJASKEGA SALONA "ELITE"
55 Brunswick Street, Fitzroy

J. SRNEL

MELBOURNE, VIC.

Naročajte vse obleke — Moške in ženske
Pri slovenskem krojaču. Specialist za poročne obleke
Tel.: JA 4758

E
L
I
T
E

SYDNEY SYDNEY
CE ZELITE POLOZITI SOFERSKI IZPIT, SE OBRNITE
NA NASEGA ROJAKA G. A. MIHICA:

ŠOFERSKA ŠOLA

288 BRONTE ROAD — WAVERLEY — N.S.W.
Tel.: FW 7385

Glasno srebanje in cmokanje ne spada k mizi, kjer jedo ljudje. Sodili nas bodo po olik, kjerkoli bomo hodili.

Nikoli ne denimo noža v usta in nikoli ne mahajmo z z jedilnim priborom okoli nas. Je zelo grobo in tudi nevarno...

Dame ne smemo puščati, da hodi za moškim. Izjeme so, kadar gremo navzgor po stopnicah ali pa stopimo v javni lokal. To si lahko razlagamo sami. Po stopnicah lahko pride nekaj nenadoma, kar lahko poškoduje damo (zaboj, slaba ograja.) V javne prostore tudi ne kaže pošiljati prvo dame, ker lahko trči na pijanca ali odurneža. Tu je moški, ki gre v "izvidnico."

Kdar smo predstavljeni angleško govorečim ljudem, rečemo: "How do you do?" Napačno pa je reči: "Pleased to meet you." To frazo lahko uporabimo sele pri odhodu, ko smo se že nekoliko spoznali z osebo in bi se lahko reklo, da

nam je bila njena družba prijetna.

Zelo grobo je govoriti v družbi jezik, ki ga ne razumejo vsi navzoči. Ni vazno ali je to angleški ali kitajski. Pravilo srčne omike pravi, da se moramo zanimati za vsakega člana družbe in ga ne smemo pustiti osamljenega. Zato si mora organizator družabnosti, javnih ali zasebnih, formalnih ali informalnih vedno predočiti, kako se bo družba skladala. V tem je uspeh organizatorja, na katerem leži vsa moralna odgovornost.

Avstralci niso preveč navdušeni, če vidijo moskega s prstanom na roki. To je stvar okusu (princ Filip ga nosi), vendar je proti vsakemu prstanu, da nosi moški v levem naprsnem žepu robček s čipkami, ki mu ga je mogoče podarila mati, sestra ali dekle. Prav tako je neokusno natakiniti čez robec in žepni rob navlino pero.

GVIDO KORDON

Ako želite poklicati v Avstralijo očeta, mater, brata, sestro ali svoj ga dekleta, potem se mirno obrnite na, v teh zadevah izkušeno firmo dr. JURE KOCETA!

(G.P.O. Box 670, Perth, W. A.)

Nedelja 27. julija — Maccabean Hall, Darlinghurst
— točno ob 6.30 zvečer: GLAVNI DOBITEK